

2. sz. melléklet:

Szabadhegyi Magyar - Német Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és
Gimnázium Könyvtára

Könyvtár–pedagógiai program helyi tanterv

Készült:

Az 51/2012. (XII.21.) számú EMMI rendelet 1. sz. mellékletében szereplő
1.3. pontja, a 2. sz. melléklet 2.2. pontja és a 3. sz. melléklet 3.2. pontja alatt található
tantárgyi kerettanterv alapján.

Győr, 2017. szeptember 15.

Szikszaí Krisztina
intézményegység-vezető

Rémi Péter
intézményvezető

„Az embernek nem az a dolga, hogy minden ismeretet a fejébe tömjön, hanem, hogy tudja, mikor, milyen információra van szüksége, és ezt honnan és hogyan szerezheti meg. A tanítás pedig nemcsak ismeretek átadását jelenti, hanem a gondolkodásra nevelést is.”
(Szent-Györgyi Albert)¹

---

¹III. Az alsó tagozat könyvtárpedagógiai módszertana.

<http://olvasovanevels.gportal.hu/gindex.php?pg=33222265&nid=5681229> (Utolsó letöltés: 2017.10.24.)

Tartalom

I. Általános rész:	5
1. A könyvtár - pedagógiai program törvényi és szakmai háttere, megvalósításának tárgyi feltétele: az iskolai könyvtár.....	5
1.1. A könyvtár - pedagógiai program törvényi háttere	5
1.2. Pedagógiai alapelvek érvényre juttatása a könyvtárhasználati ismeretek tanításakor .	8
1.3. A könyvtár-pedagógiai tevékenység az iskolában akkor sikeres, ha magába foglalja többek között:	8
1.4. Iskolai könyvtári küldetésnyilatkozat	9
2. Helyzetelemzés.....	9
2.1. Az intézmény adatai, a könyvtár adatai	9
2.2. A fenntartó és a működtető adatai	9
2.3. A szakmai felügyelet	10
2.4. Az iskolai könyvtár alapítása, jogelődje	10
2.5. A könyvtár bélyegzője	10
2.6. A szervezetben elfoglalt helye és fizikális helye	10
2.7. A könyvtár szerepe a pedagógiai programban	11
2.7.1. A nevelő-oktató tevékenység segítése tanítási időben és tanítási időn kívül	13
2.8. A könyvtár-pedagógia helyzete és szerepe az intézményben	13
2.9. A könyvtár kapcsolatai	14
2.10. A felhasznált irodalom jegyzéke	15
II. Nevelés	16
1. Fejlesztési területek, módszertani alapelvek, kulcskompetenciák (NAT)	16
2. A kerettantervek bevezetői	16
3. A helyi pedagógiai program nevelési céljaihoz való kapcsolódás	19
4. Fejlesztési program, IFLA – UNESCO közös nyilatkozat.....	19
4.1. Az információs műveltség elsajátíttatása	20
4.2. Az olvasóvá, könyvtárhasználóvá nevelés	21
4.3. Tanórai célkitűzések.....	22
4.4. Tanórán kívüli foglalkozások.....	22
5. Tehetséggondozás tanórán kívüli lehetőségei az iskolai könyvtárban:	23
II. Oktatás	24
1. Helyi tanterv	24
2. Könyvtár-pedagógiai tanterv	24

3. Értékek, célok, feladatok	34
4. Tanórai tevékenységek	35
4.1. Évfolyamonkénti órakeret	36
4.2. Kapcsolódás más szaktárgyakhoz – könyvtári szakórák.....	37
4.3. Kimenetei követelmények évfolyamonként.....	42
4.4. Az értékelés módja és formái	43
4.5. A taneszközök meghatározása	43

I. Általános rész:

1. A könyvtár - pedagógiai program törvényi és szakmai háttere, megvalósításának tárgyi feltétele: az iskolai könyvtár

1.1. A könyvtár - pedagógiai program törvényi háttere

- 2011. évi 190. törvény a nemzeti köznevelésről (53. §, 45. §, 62. §, 63. §, 98. §, 2. melléklet, 3. melléklet)
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról (4.§, 92. §, 120. §, 161. §, 163. §, 164. §, 165. §, 166. §, 167. § valamint a Felszerelési jegyzék)
- 2012. évi CLII. törvény A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény módosításáról
- 2012. évi I. törvény A munka törvénykönyvéről
- 2012.évi CXXV. A tankönyvpiac rendjéről szóló 2001.évi XXXVII. módosításáról
- 2012. évi CLXXXVIII. törvény A köznevelési feladatot ellátó egyes önkormányzati fenntartású intézmények állami fenntartásba vételéről.
- 2015. évi CCVII. törvény a Nemzeti Kulturális Alapról szóló 1993. évi XXIII. törvény és a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény módosításáról.
- 2015. évi C. törvény Magyarország 2016. évi központi költségvetéséről.
- 2016. évi XC. törvény Magyarország 2017. évi központi költségvetéséről.
- 4/2017. (IV. 10.) EMMI rendelet a tankönyvvé, pedagógus-kézikönyvvé nyilvánítás, a tankönyvtámogatás, valamint az iskolai tankönyvellátás rendjéről szóló 17/2014. (III. 12.) EMMI rendelet módosításáról.

Az 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról 45.§ (5) bekezdése szabályozza a könyvtárhasználatra nevelés során gyakran használt tanulásszervezési módok (pl. projekt, témahét) iskolai megjelenését:

„A pedagógiai program a tananyagot vagy annak egy részét feldolgozhatja olyan témaegységekre, amelyeknek középpontjában a mindennapi élet valamely, a tanulók által megtervezhető és kivitelezhető feladata áll. A témaegységek feldolgozása, a feladat megoldása a tanulók érdeklődésére, a tanulók és a pedagógusok közös tevékenységére, együttműködésére épül, a probléma megoldása és az összefüggések feltárása útján (a továbbiakban: projektoktatás). A projektoktatás megszervezésekor a

tanulói foglalkozások megszervezésére vonatkozó rendelkezésektől - az iskolai időkeretek meghatározására vonatkozó előírások megtartásával - el lehet térni."

A 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet 166.§ szerint „Az iskolai könyvtár alapfeladata

a) gyűjteményének folyamatos fejlesztése, feltárása, őrzése, gondozása és rendelkezésre bocsátása,

b) tájékoztatás nyújtása a dokumentumokról és szolgáltatásokról,

c) az intézmény helyi pedagógiai programja és könyvtár-pedagógiai programja szerinti tanórai foglalkozások tartása,

d) könyvtári dokumentumok egyéni és csoportos helyben használatának biztosítása,

e) könyvtári dokumentumok kölcsönzése, beleértve a tartós tankönyvek, segédkönyvek kölcsönzését."

A Nemzeti Alaptantervről kiadott 243/2003. sz. Kormányrendelet kiemelt fejlesztési feladatként definiálja a könyvtárhasználatra nevelést:

„A könyvtárhasználatra nevelés átfogó célja, hogy elősegítse tanulók önálló információszerzési magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy felnövekvő nemzedék képes legyen az információs válság elmélyülésének megakadályozására.

A fenntarthatóság pedagógiai gyakorlata feltételezi az egész életen át tartó tanulást, amelynek segítségével olyan tájékozott és tevékeny állampolgárok nevelődnek, akik kreatív, problémamegoldó gondolkodásmóddal rendelkeznek, eligazodnak, a társadalom, a jog és a gazdaság terén, és felelős elkötelezettségséget vállalnak egyéni vagy közös tetteikben."

A könyvtár-pedagógiai programot a magyar oktatásügy tartalmi szabályozói határozzák meg:

- Nemzeti alaptanterv
- Kerettantervek
- Helyi tantervek

A NAT kiemelt fejlesztési feladatként kezeli a tanulás színterét, a könyvtárat a tanulás tanításával kapcsolatos fejezetében:

„A tanulás fontos színtere és eszköze az iskola könyvtára és informatikai bázisa. A hagyományos tantermi oktatást az iskola keretein belül is kiegészítik az egyéni tanulás lehetőségei, amelyhez sokféle információforrás gyors elérésére van szükség. A

könyvtár használata minden ismeretterületen nélkülözhetetlen. A könyvtári ismeretszerzés technikáját, módszereit — mind a nyomtatott dokumentumok, mind az elektronikus dokumentumok használatával — az önálló ismeretszerzés érdekében a tanulóknak el kell sajátítaniuk. Ismerjék

a könyvtárban való keresés módját, a keresést támogató eszközöket, a főbb dokumentumfajtákat, valamint annak tanulásban betöltött szerepét, információs értékét. Sajátítsák el az adatgyűjtés, témafeldolgozás, forrásfelhasználás technológiáját, az interneten való keresés stratégiáját és alakuljon ki bennük a rendszerezett tudás megszerzésének, átadásának képessége. Váljanak rendszeres könyvtárhasználóvá, tanulják meg az iskolai könyvtár, az Országos Dokumentum-ellátási Rendszer, az elektronikus könyvtárak és teljes könyvtári rendszer szolgáltatásainak igénybevételét, a könyvtári adatbázisok használatát. Ennek érdekében ismerjék az országos szakkönyvtárakat is. "

A kerettantervvel kapcsolatban Dán Krisztina így ír: *„A könyvtárhasználat eszköztudás, amely tudatosan megtervezett pedagógiai folyamat eredményeként fejleszthető a kerettantervben meghatározott szintre. Státuszát önálló követelményekkel, tartalommal rendelkező tantárgyi részterületként és tantárgyközi nevelési feladatként definiálja a kerettanterv. ”*²

A könyvtári nevelés és tanterv összeállításánál figyelembe kell venni a helyi pedagógiai programban is feltüntetett kulcskompetenciák kialakításának megvalósítását. A NAT a következő kulcskompetenciák fejlesztését emeli ki:

- kommunikációs
- narratív
- döntési
- szabálykövető
- lényegkiemelő
- életvezetési
- együttműködési
- problémamegoldó
- kritikai

---

² Dán Krisztina: *Iskolai könyvtári ismeretek*. Bp., Könyvtári Intézet, 2002. 66.p.

- komplex információk kezelésével kapcsolatos képességek, kulcskompetenciák.

Ezeknek a kulcskompetenciáknak a fejlődését, kibontakozását jelentősen elősegíti az az információs műveltség, melynek kialakítása, fejlesztése a könyvtár-pedagógiai program alapján minden iskolának feladata.

1.2. Pedagógiai alapelvek érvényre juttatása a könyvtárhasználati ismeretek tanításakor

- Humánus bánásmód
- Korszerű könyvtárhasználati tudás átörökítése
- Önképzésre irányuló szükségletkielégítő tevékenység
- Tanulási, önismereti képességek elsajátítása
- Szellemi munka technikájának ismerete
- Könyvtári eszköztárra épülő kutató tevékenység
- Teljesítményorientáltságra való beállítódás
- Hiteles, mérhető teljesítményre való törekvés
- A tanítás – tanulás folyamatában előforduló hibák, hiányosságok korrekciója
- Könyvtári eszköztudás kialakítása

1.3. A könyvtár-pedagógiai tevékenység az iskolában akkor sikeres, ha magába foglalja többek között:

- a korszerű könyvtárhasználati ismeretek átadását,
- korszerű tanulási, önművelési technikák gyakorlását,
- könyvtárhasználati kompetenciák kialakítását,
- helyes ízlésformálást és olvasásirányítást,
- teljes gyermeki személyiségre irányuló nevelést,
- érték tanulása a tanuló részéről, és az érték tanulásának segítése a pedagógus részéről.

1.4. Iskolai könyvtári küldetésnyilatkozat

Az UNESCO által 1999-ben elfogadott iskolai könyvtári küldetésnyilatkozat egyértelműen meghatározza annak kettős alapfeladatát: egyrészt biztosítja tanulói és nevelői jogon az iskola alaptevékenységéhez nélkülözhetetlen forrásokhoz és információkhoz való hozzáférést, másrészt olyan tanulási környezetet jelent, amely korszerű információhasználati, könyvtárhasználati tudást, szokásokat indukál. Az információs társadalom tanulási kultúrájában bekövetkezett változások nyomán:

- megváltoztak a tudással és a tanulással kapcsolatos elvárások;
- megváltozott a tanulás és a tanítás közötti viszony;
- sokkal több információ áll rendelkezésre a tanulási stratégiákról;
- tanúi lehetünk a tanulási környezet expanziójának.

A tanulók az iskolai könyvtár és a könyvtárostanár hathatós segítségével elsajátíthatják a legkorszerűbb információs szolgáltatások használatát, az önálló tanulás módszereit, a pedagógusok újszerű szakmai támogatást kaphatnak a munkájukhoz, emellett a jó iskolai könyvtárnak közösségformáló szerepe is van. Közösségi tér: lehetővé teszi a kultúrák, tanárok és tanulók, a tantárgyi és a tantárgyon kívüli ismeretek és egyáltalán a múlt és a jelen találkozását.

2. Helyzetelemzés

2.1. Az intézmény adatai, a könyvtár adatai

Neve: Szabadhegyi Magyar - Német Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Gimnázium Könyvtára

Címe: 9028 Győr, Konini u. 2-4.

Elérhetőségek: 96/414-979, 96/526-907

www.szkk-gyor.hu, szabadhegyi.iskola@kabelnet.hu

2.2. A fenntartó és a működtető adatai

Fenntartó: Győri Tankerületi Központ

9022 Győr, Liszt Ferenc utca 17.

A könyvtár jellege szerint zárt könyvtár.

2.3. A szakmai felügyelet

Oktatási Hivatal Győri Pedagógiai Oktatási Központja

9022 Győr, Türr István u. 5.

e-mail: pokgyor@oh.gov.hu URL: www.oktatas.hu

2.4. Az iskolai könyvtár alapítása, jogelődje

1978-1984 között: Konini úti Általános Iskola Könyvtára

1984: Ortutay Gyula Általános Iskola Könyvtára

1996: Ortutay Gyula Képeségfejlesztő Általános és Középiskola Könyvtára

2000: Szabadhegyi Közoktatási Központ Könyvtára

2004: Szabadhegyi Közoktatási Központ, Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium Könyvtára

2009: Szabadhegyi Közoktatási Központ, Magyar - Német Óvoda, Általános Iskola és Középiskola Könyvtára

2011: Gyárvárosi és Szabadhegyi Főigazgatóság Szabadhegyi Magyar - Német Általános Iskola és Szabadhegyi Magyar - Német Középiskola Könyvtára

2013: Gyárvárosi és Szabadhegyi Magyar - Német Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Középiskola Könyvtára

2014: Szabadhegyi Magyar - Német Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Középiskola Könyvtára

2017: Szabadhegyi Magyar - Német Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Gimnázium Könyvtára

2.5. A könyvtár bélyegzője

Szabadhegyi Magyar - Német Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Gimnázium Könyvtára 9028 Győr, Konini u. 2-4.

2.6. A szervezetben elfoglalt helye és fizikális helye

Az intézmény harmadik emeletén található szabadpolcos rendszerű, kutatásra, helyben használatra, könyvtári foglalkozások tartására alkalmas 140 m² alapterületű helyiség, amely audiovizuális eszközökkel (tv, video, digitális tábla) és internetes számítógépes eszközparkkal (7db tanulói gép, 2 db tanári gép) rendelkezik. Ezen kívül projektor, nyomtató, fénymásoló, telefon áll a tanulók és a pedagógusok rendelkezésére.

2.6.1. Az iskolai/intézményi létszámadatok tendencia alapján, könyvtáros státusz

- a munkatársak száma: 1

- a munkatársak besorolása: 1 főállású könyvtáros tanár

2.7. A könyvtár szerepe a pedagógiai programban

Az iskolai könyvtár az iskolánk szerves része. Alapvető funkciója az iskolában folyó képzési és nevelési tevékenységek támogatása. Az elérhető információk, dokumentumok használatában a pedagógusoknak példát kell mutatniuk. Az önálló ismeretszerzés képességének fejlesztése és az ízlés, olvasói igényesség formálása az egyik legösszetettebb, legtöbb átgondolást igénylő pedagógiai munka.

A Pedagógiai Program a közoktatási intézmény nevelő-oktató munkáját alapvetően meghatározó dokumentum. A következőkben azokat az elemeket idézem, amelyek kapcsolódnak a könyvtár-pedagógiai tevékenységhez, a lényeges mozzanatokat kiemelem:

Az iskola pedagógiai alapelveinek érvényesítése szükségessé teszi a könyvtár adta lehetőségek felhasználását a munkaformák és módszerek terén.

„Iskolánkban több mint két évtizede az ÉKP program és annak szellemisége szerint folyik az oktatás. A program az egyéni bánásmódra, a tanulói kompetenciák fejlesztésére tette a hangsúlyt. Kiemelten szerepel a nyelvi és irodalmi kommunikáció magyar- és idegen nyelven (német és angol nyelv), a hon- és népismeret, valamint az előadó- és a mozgásművészeti területek fejlesztése.

Ezek megalapozásának, az alapkészségek és képességek fejlesztésének módszerei, munkaformái:

1. kooperatív tanulás,
2. egyéni foglalkoztatás, páros munka, csoportmunka,
3. differenciált, személyre szabott tanulásszervezés,
4. frontális osztálymunka,
5. projektmódszer, projekt alapú oktatás.”³

Az egész napos oktatásszervezés megadja a lehetőséget a könyvtárlátogatásra és könyvtári órák tartására.

---

³ Szabadhegyi Magyar – Német két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Gimnázium Pedagógiai Programja 2017.

„Az általános iskolában az Értékközvetítő és Képességfejlesztő Program (ÉKP) kerettantervét használtuk fel – miniszteri engedély alapján - az egyes tantárgyakhoz kapcsolódó helyi tantervek elkészítésekor. Az óratervet a 2.2. pontban szerepeltetjük. Az alternatív tanterv követelményeinek úgy tudunk eleget tenni, hogy a sajátos tantárgyi rendszerhez egy speciális oktatásszervezési formát alkalmazunk, melyet a köznevelési törvény egész napos iskolaként nevesít.

Általános iskolában az 1-6. évfolyamon alkalmazzuk ezt az oktatásszervezési formát, mely azt jelenti, hogy az egyes osztályok és csoportok tanóráit, az étkezést, a regenerációt és egyéb tevékenységeket egész napra osztjuk el és szerepeltetjük az órarendekben. Ebből következik, hogy nincs hagyományos módon szervezett napközis csoport, ahol napközis pedagógus venné át kollégáitól a feladatot a gyerekek felkészülését illetően. Helyette bizonyos tantárgyak óraszámai (pl. NYIK, matematika) magasabb óraszámokban szerepelnek a tantárgyi órakeretben annak érdekében, hogy a hagyományosan otthoni felkészülés, tanulás feladatait az iskola, a pedagógus részben át tudja vállalni, különösen a hét 1-5 napján.”⁴

Valamennyi évfolyamban alkalmazható pedagógiai feladatok között szerepel a könyvtárhasználat:

„Az intézményi könyvtár adta lehetőségek kihasználásával információszerzés, könyvtárhasználat gyakorlása.”⁵

- *Eredménycéloknál:* Szoktassuk könyvtárhasználatra a gyerekeket!

Az iskola partnerei és együttműködési formái között:

Dr. Kovács Pál Megyei Könyvtár és Közösségi Tér Központi Könyvtára (9023 Győr, Herman Ottó u. 22.) Kapcsolattartó: intézményvezető-helyettes, (Formái: telefon, email, levél, előadások)

Az osztályzatot adó vizsgák szabályainál:

A tantárgyak részletes követelményrendszerét minden tanuló megtalálja az iskola Pedagógiai Programjában a honlapon vagy a könyvtárban.

Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elveinél:

- Az 5-12. évfolyamig fokozatosan bővítve alkalmazzuk a csoport, illetve a projektmunka módszereit, mint az önálló tanulás hatékony munkaformáit. Ehhez a taneszköz, illetve a könyvtári állomány további bővítése szükséges.

---

⁴ Szabadhegyi Magyar – Német két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Gimnázium Pedagógiai Programja 2017.

⁵ Szabadhegyi Magyar – Német két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Gimnázium Pedagógiai Programja 2017.

- Ehhez a könyvtár, az informatikai rendszer, az internet, a természettudományos eszközök álljanak rendelkezésre.

A középszintű érettségi vizsgatárgyak témaköreinél:

Informatika: Könyvtárhasználat

A pedagógiai program érvényességével, módosításával, nyilvánosságával kapcsolatos intézkedéseknél:

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

- Az iskola pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára hozzáférhető az iskola honlapján (www.szkk-gyor.hu), valamint az iskola könyvtárában.⁶

2.7.1. A nevelő-oktató tevékenység segítése tanítási időben és tanítási időn kívül

A Könyvtár elsőrendű feladatának tekinti az iskolán belül folyó oktató és nevelő munka szakirodalmi támogatását, az általános művelődési igények kielégítését, a műveltség és az ízlés fejlesztését, a szakmai tájékozódás segítését, a szabadidő hasznos eltöltésének megszervezését.

A folyamatosan korszerűsített könyvtárállomány közvetíti a korszerű ismereteket. E cél érdekében a könyvtár rendelkezik a különböző információhordozók használatához, az újabb dokumentumok előállításához, a könyvtár nyilvántartásához szükséges eszközökkel. (Internet, számítógép, fénymásoló, projektor, könyvtári program)

2.8. A könyvtár-pedagógia helyzete és szerepe az intézményben⁷

A könyvtárhasználati ismeretek elsajátítása és a tanulási-önművelési kultúra fejlesztése tantárgyközi feladat, olyan, amely az egész tantestület közös ügye. Az iskola akkor tudja a könyvtár használatára, önművelésre nevelni diákjait, ha ez a feladat áthatja a pedagógiai program egészét. A könyvismeret és könyvhasználat szakórákon a szaktanárok feladata (a könyvtárban ismétlődő feladatok szükségesek); - könyvtári ismeretek és könyvtárhasználat területe — ez egyértelműen a könyvtáros tanár felelőssége. Az olvasási igényesség, írásbeliség szintjének emelése, személyiségfejlesztés — ez a teljes tantestület közös felelőssége, különösen az

---

⁶ Szabadhegyi Magyar – Német két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Gimnázium Pedagógiai Programja 2017.

⁷ Ugrin Gáborné: Könyvtárpedagógia

http://epa.oszk.hu/00000/00011/00037/pdf/iskolakultura_EPA00011_2000_04_060-067.pdf (Utolsó letöltés: 2013.11.04.)

osztályfőnöké (a könyvtárostánár feladata a kezdeményezés és a tanárok, tanulók munkájának támogatása).

A helyi könyvtár – pedagógiai program kidolgozásába be kell vonni a szaktanárokat is. Éppen ezért ösztönözni kell a tantestület minden tagját a könyvtár adta tanulási-önművelési alternatívák rendszeres igénybevételére. Ők a felelősök azért, hogy szaktárgyuk műveltséganyagába beépüljenek a médiatári információszerzés különböző csatornái. Legyen jelen mindennapi pedagógiai munkájukban a könyvtári eszköztárra épülő forrásalapú tanítás-tanulás és kutatómunka igénye. Alapozzák meg tanulóikban a könyvtár rendszeres használatának szokását és a különböző önművelési technikák elsajátítását.

A könyvtárostánár a felelős azért, hogy az adott iskola évfolyamai részére elkészüljön a könyvtári program, melyet a tantestület közösen valósít meg. A könyvtáros tanár a mindennapi gyakorlatban az osztályfőnökkel, szaktanárokkal tud elsődlegesen kapcsolatot tartani egy osztály érdekében. Az osztályfőnök és a szaktanár tudja továbbítani a könyvtárostánár jelzéseit — s ő tudja tájékoztatni a könyvtárban dolgozót az eredményekről és megoldandó problémáiról. A könyvtár az iskolai műhelymunka nélkülözhetetlen része, ami egyúttal azt is feltételezi, hogy a könyvtáros szervezi, összefogja, koordinálja a médiatári eszköztárral épülő pedagógiai fejlesztő, önművelő tevékenységet. A könyvtár-pedagógia hatékony művelésének nem lehet más célja, mint az alapvető elvárás, hogy az iskolában valósuljon meg a tervszerűen felépített gyakorlatközeli könyvtárhasználat és az erre való nevelés.

2.9. A könyvtár kapcsolatai

Iskolán belül:

- iskola vezetésével
- munkaközösség vezetőkkel, elsősorban a humán munkaközösséggel
- iskolában tanító tanítókkal, tanárokkal
- iskola diákjaival

Iskolán kívül:

- Magyar Könyvtárosok Egyesülete
- Könyvtáros Tanárok Egyesülete
- Országos Pedagógiai Múzeum és Könyvtár
- Tankönyvfelelősök Baráti Köre

- Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér
  - könyvtárközi kölcsönzés
  - ODR
- Széchenyi István Egyetemi Könyvtár
- Győri Iskolai könyvtárak
- Pedagógiai Oktatási Központ
- Könyvtárellátó Nonprofit KFT.

2.10. A felhasznált irodalom jegyzéke

- Dán Krisztina: *Iskolai könyvtári ismeretek*. Budapest, Könyvtári Intézet, 2002. 66.p
- *Szabadhegyi Magyar – Német két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Gimnázium Pedagógiai Programja 2017.*

Online források:

- Dán Krisztina, Haralyi Ervinné: *Könyvtárhasználati ismeretek a kerettantervben*. <http://math.uni-pannon.hu/~lipovitsa/inftan/konyvtar.htm> [Letöltés:2017.03.23.]
- *Információs műveltség és oktatásügy. Nemzetközi Szemle*. Szerk. Csík Tibor, Budapest, OPKM, 2006. <http://www.opkm.hu/download/ImOk.pdf>
- *A könyvtár szerepe az iskola pedagógiai programjában*. <http://ofi.hu/tudastar/konyvtar-szerepe-iskola> (Utolsó letöltés: 2017. 09.11.)
- *Kerettantervek. 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet*. <http://kerettanternv.ofi.hu/> (Utolsó letöltés: 2017.03.19.)
- Ugrin Gáborné: *Könyvtárpedagógia* http://epa.oszk.hu/00000/00011/00037/pdf/iskolakultura_EPA00011_2000_04_060-067.pdf (Utolsó letöltés: 2013.11.04.)
- A köznevelés információs rendszerének működését meghatározó jogszabályok. https://www.oktatas.hu/hivatali_ugyek/jogszabalyok (Utolsó letöltés: 2017.03.19.)
- *10/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet. A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról*. http://ofi.hu/sites/default/files/attachments/mk_nat_20121.pdf

II. Nevelés

1. Fejlesztési területek, módszertani alapelvek, kulcskompetenciák (NAT)

A könyvtári nevelés és tanterv összeállításánál figyelembe kell venni a helyi pedagógiai programban is fel-tüntetett kulcskompetenciák kialakításának megvalósítását.

Az Európai Parlament és Tanács ajánlása az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról dokumentumán alapulva a NAT kilenc kulcskompetenciát határozott meg:

- Anyanyelvi kommunikáció
- Idegen nyelvi kommunikáció
- Matematikai kompetencia
- Természettudományos kompetencia
- Digitális kompetencia
- Szociális és állampolgári kompetencia
- Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia
- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség
- A hatékony, önálló tanulás

A felsorolt kompetenciák közül számos fejlesztésében szerepet játszhat a könyvtárhasználati ismeretek, de a digitális kulcskompetencia az információs műveltség egyik eleme nem képzelhető el a könyvtárhasználati ismeretek elsajátítása nélkül. A hatékony, önálló tanulásnak nyugodt, információ gazdag teret biztosít a könyvtár.

2.A kerettantervek bevezetői

51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 1. melléklete alapján⁸

Alsó tagozat

A *könyvtári informatika* témakörben a könyvekhez és egyéb információforrásokhoz való pozitív attitűd kialakítása meghatározó a tanulásmódszertan és a tanulási motiváció alapozása során. Fontos cél, hogy a tanulók az iskolai könyvtár rendszeres látogatásával tapasztalatokat és élményeket szerezzenek a könyvtárban végezhető szolgáltatásokhoz és tanuláshoz köthető tevékenységekről.

---

⁸ *Kerettantervek. 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet.* <http://kerettanterv.ofi.hu/> (Utolsó letöltés: 2017.03.19.)

A könyvtárhasználóvá nevelés területén kiemelt jelentőségük van a meséknek, a játékos foglalkozásoknak, az alkotó tevékenységeknek. Ezek elsősorban a nyomtatott forrásokhoz kötődnek, de a széleskörű tapasztalatszerzés és a tanulók iskolán kívüli ismereteinek beépítése érdekében helyet kell kapniuk az elektronikus forrásoknak és más, nem hagyományos dokumentumtípusoknak is.

A gyermekeknek szánt szépirodalmi és ismeretterjesztő művek széles választéka minden tantárgy számára sok lehetőséget nyújt az egyes témák élményszerű, forrásalapú feldolgozására. A játékos foglalkozások során érdemes a könyvtár tereivel, használatának alapjaival, a legelterjedtebb dokumentumtípusokkal, segédkönyvekkel megismertetni a tanulókat.

5-6. évfolyam:

A *könyvtári informatika* fejlesztési területen ebben a szakaszban az alsó tagozaton szerzett iskolai könyvtári és gyermekkönyvtári tapasztalatokra építve a megszerzett tudás rendszerezése és tudatosítása kerül középpontba. A tudás bővítése és a szokásformálás során egyre hangsúlyosabb szerepet kap a könyvtári források és szolgáltatások tanulásban való felhasználása. Cél, hogy a tanuló minden tantárggyal kapcsolatban megismerje a különböző források felhasználási lehetőségeit.

Ezekben az évfolyamokon cél, hogy a tanuló tanári irányítás mellett önállóan tájékozódjon az iskola könyvtárában. Kiemelt szerepet kap a korosztály számára készült nyomtatott és elektronikus ismeretterjesztő művekben való önálló tájékozódás, és a szerzett információk megadott szempontok szerinti felhasználása, a források azonosítása.

7-8. évfolyam:

A *könyvtári informatika* fejlesztési területen az egyre tudatosabb könyvtárhasználóvá nevelés a kiemelt cél. Ehhez járul hozzá az információs problémamegoldás alapvető lépéseinek ismerete, az egyes eszközök, módszerek tanári támogatással történő alkalmazása, továbbá az iskolai könyvtár állományának és szolgáltatásainak önálló használata. Az önálló forráskiválasztást és -használatot, a döntések meghozását támogatja, hogy a tanulók megismerik az egyes könyvtártípusok és szolgáltatásaik jellemzőit, különbségeit, a nyomtatott és elektronikus kézikönyvek, tájékoztató eszközök széles tárházát, azok információs értékét.

A különböző tantárgyi gyűjtőmunkákhoz, projektmunkákhoz kapcsolódó támogatásban, értékelésben hangsúlyos szerepet kapnak az etikai és jogi vonatkozások, a forrásjegyzék készítése és a hivatkozások.

Gimnázium:

A *könyvtárhasználat* oktatásának célja a tanulók felkészítése az információszerzés kibővülő lehetőségeinek felhasználására a tanulásban, a hétköznapokban az információk elérésével, kritikus szelekciójával, feldolgozásával és a folyamat értékelésével. A könyvtár forrásközpontként való használata az önműveléshez szükséges attitűdök, képességek és az egész életen át tartó önálló tanulás fejlesztésének az alapja. A fenti cél az iskolai és fokozatosan a más típusú könyvtárak, könyvtári források, eszközök megismerésével, valamint a velük végzett tevékenységek gyakorlásával, tudatos, magabiztos használói magatartás, tájékozódás és a könyvtárhasználat igényének kialakításával érhető el.

Az információkeresés területén kiemelt cél, hogy a képzési szakasz végére a tanuló tudatosan és komplexen gondolkodjon a folyamatról és tervezze azt. Ehhez elengedhetetlen, hogy ismerje a dokumentumtípusok és segédkönyvek típusait, jellemzőit és azok információs értékének megállapításának szempontjait. Ezen tudásának fokozatos, folyamatos és gyakorlatközpontú fejlesztése segíti őt a feladatokhoz szükséges kritikus és válogató forráskiválasztáshoz és információgyűjtéshez. Tudatosítani szükséges a tanulóknak a könyvtári információszerzéshez, -feldolgozáshoz és -felhasználáshoz is kapcsolódóan az etikai szabályokat, jogi vonatkozásokat.

A könyvtári informatika témakör oktatása során a tanuló a könyvtárak és a könyvtári források használatának alapjaival ismerkedik meg, majd a többi tantárgy keretében megvalósuló, erre a tudására épülő gyakorlati feladatok során szerez tapasztalatokat az egyes műveltségterületeken és rendszerezi, mélyíti tudását. Mindezek során egyszerre vannak jelen a könyvtárak által nyújtott hagyományos szolgáltatások és a korszerű társadalmi igényeket kiszolgáló modern technikai lehetőségek.

A *könyvtárhasználat* önálló tanulásának záró szakaszában cél, hogy a tanuló minél átfogóbb és modernebb könyvtárképpel rendelkezzen, ismerje saját igényeit, szokásait, tudását, annak érdekében, hogy azt tudatosan és hatékonyan alkalmazhassa, fejleszthesse tanulmányai és a középiskolai évek után is. A fejlesztés során az információs problémamegoldás folyamatának, a probléma megoldásának önálló, személyre, helyzetre szabott alakítása, irányítása zajlik tanulmányi és hétköznapi helyzetekben. Ennek érdekében a könyvtári rendszer általános internetes és a helyben elérhető könyvtárak teljes körű szolgáltatásai körében való önálló tájékozódás szükséges. A hatékony könyvtárhasználat érdekében a korábbi évek során megismert forrástípusok és konkrét források felhasználási

célhoz viszonyított információs értékének megállapítására, újabb könyvtári, szakirodalmi és közhasznú adatbázisok és honlapok megismerésére, használatára kerül sor.

Az információkereső stratégia kialakításával és az etikai szempontokat is figyelembe vevő alkotó felhasználásával a tantárgyakhoz vagy a hétköznapi szituációkhoz kötött információt igénylő feladatokat a tanulók egyre önállóbban oldják meg.

3. A helyi pedagógiai program nevelési céljaihoz való kapcsolódás

Kapcsolódási pontok az iskola nevelési programjában:⁹

1-4. évfolyam: Eredménycélok:

- Legyenek birtokában az értő olvasásnak! Ösztönözzünk a rendszeres olvasásra! Ismerjenek verseket!
- Szoktassuk könyvtárhasználatra a gyerekeket!

5-8.évfolyam:

- Kiemelt figyelmet fordítsunk a tanulás tanulására! Tanítsuk meg a „felsős” diákokat a tanulási folyamat fázisaira, a tudatos tanulásra!
- A tehetséges diákok számára biztosítsunk lehetőséget arra, hogy a kép, a médiatár, az elektronikus információhordozók szakszerű használatát elsajátítsák a diákok, s az önművelés természetes eszközeiként kezeljék azokat.

9-12.évfolyam:

- Önálló publikációk készítése képességének fejlesztése
- A tevékenységek széles skáláját kínálva, azt kipróbálva az érdeklődés fejlesztésének megfelelő speciális foglalkozásokat szervezünk. A speciális foglalkozások munkaformái a fakultációk, a szakkörök, a sporttevékenységek, a művészeti foglalkozások, egyéni kutató és feldolgozó munkák.

4. Fejlesztési program, IFLA – UNESCO közös nyilatkozat

A könyvtár - pedagógia egyik általános célja, hogy a művelődési esélyegyenlőség kialakításában részt vegyen, ahogy azt az IFLA és az UNESCO közös

---

⁹Szabadhegyi Magyar – Német két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Gimnázium Pedagógiai Programja 2017

iskolai könyvtári nyilatkozata megfogalmazza: „Az iskolai könyvtár a tanulást segítő szolgáltatásokat, könyveket és egyéb forrásokat biztosít, amelyek az iskolai közösség minden tagja számára lehetővé teszik, hogy kritikus gondolkodókká, valamint minden típusú és formájú információhordozó hatékony alkalmazóivá váljanak.”¹⁰

"Az iskolai könyvtár a feladatok sikeres ellátásához, napjaink információra és tudásra alapozott társadalmában való eligazodáshoz szükséges alapvető információt és elképzeléseket, gondolatokat biztosít. Az iskolai könyvtár a tanulókat permanens tanulási készségekkel fegyverzi fel és fejleszti képzelőerejüket, lehetővé téve azt, hogy felelős állampolgárokként éljenek.”¹¹

A fentiek alapján könyvtárunk

- Segít a feladatok sikeres elvégzésében
- Biztosítja az alapvető információkat és elképzeléseket, gondolatokat
- Fejleszti a tanulási készségeket
- Fejleszti a képzelőerőt
- Ennek következménye: felelős állampolgárrá válás

Az iskolai könyvtár missziója

- Tanulás segítése
- Szolgáltatások, könyvek, egyéb források biztosítása
- Kritikus gondolkodás
- Információk és információhordozók hatékony alkalmazása
- Hozzáférés szélesebb könyvtári és információs hálózatokhoz

Iskolai könyvtárunk a könyvtári rendszer tagjaként a gyűjteményével és szolgáltatásaival megfelel az oktatás – nevelés igényeinek, továbbá a mindenkor érvényes könyvtári jogszabály alapján működik.

4.1. Az információs műveltség elsajátíttatása

Az információs műveltséggel rendelkező diák tudja, hogy a jó információ elengedhetetlen ahhoz, hogy megfeleljen a mindennapi élet információs kihívásainak és lehetőségeinek. Tudja, mikor kell meglévő tudását további információkkal bővíteni, hogyan kell olyan kérdéseket feltenni, amelyek elvezetnek a megfelelő információhoz, és hol keresse

---

¹⁰ A fenti nyilatkozatot az UNESCO Közgyűlése 1999 novemberében fogadta el.

¹¹ *Információs műveltség és oktatásügy. Nemzetközi Szemle. Szerk. Csik Tibor*, Budapest, OPKM, 2006. <http://www.opkm.hu/download/ImOk.pdf>

azokat. Tudja azt is, hogyan kell egy keresést felépíteni annak érdekében, hogy a sokféle forrás és formátum között az igényének legmegfelelőbb információt találja meg.

Az információs műveltség kilenc követelménye:

Információs műveltség

1. Az információs műveltséggel rendelkező diák eredményesen és hatékonyan jut hozzá az információkhoz.
2. Az információs műveltséggel rendelkező diák kritikusan és hozzáértően értékeli az információkat.
3. Az információs műveltséggel rendelkező diák pontosan és kreatívan használja az információkat.

Önálló tanulás

4. Az információs műveltséggel rendelkező, önálló tanulásra képes diák keresi a saját érdeklődésének megfelelő információkat.
5. Az információs műveltséggel rendelkező, önálló tanulásra képes diák be tudja fogadni az irodalom és más művészeti ágak alkotásait.
6. Az információs műveltséggel rendelkező, önálló tanulásra képes diák kiválóságra törekszik az információkeresésben és az ismeretek létrehozásában.

Társadalmi felelősségérzet

7. Az a diák, aki pozitív tagja a tanulóközösségnek és a társadalomnak, rendelkezik információs műveltséggel és felismeri az információ jelentőségét a demokratikus társadalomban.
8. Az a diák, aki pozitív tagja a tanulóközösségnek és a társadalomnak, rendelkezik információs műveltséggel, és etikusan cselekszik az információval, illetve az információs technikával kapcsolatban.
9. Az a diák, aki pozitív tagja a tanulóközösségnek és a társadalomnak, rendelkezik információs műveltséggel és hatékony résztvevője az információ keresésével és előállításával foglalkozó csoportoknak.¹²

4.2. Az olvasóvá, könyvtárhasználóvá nevelés

Alsó tagozaton nevelési feladatunk a könyvek és az értelmes informálódási lehetőségek világához való érzelmi kötődések erősítése, sikerélményeken keresztül az

---

¹²*Információs műveltség és oktatásügy.* Nemzetközi szemle. Szerk. Csík Tibor, Budapest, OPKM, 2006. 48.p.
<http://www.opkm.hu/download/ImOk.pdf>

olvasási igény megalapozása. Kiemelt feladat a könyvekhez való pozitív viszony kialakítása. Annak tudatosítása, hogy az iskolai könyvtár a szabadidő értelmes eltöltésének lehetőségét nyújtja, közösségi térként is funkcionál.

A felső tagozatba lépéskor a könyvtár biztos pontként megmarad a gyerekek életében. Nevelési céljaink csak az életkornak megfelelő mértékben változnak, az olvasáskultúra fejlesztése, a pozitív érzelmi viszonyulás fenntartása, a szabadidő hasznos eltöltésének lehetősége továbbra is kiemelt feladatunk. Az olvasóvá nevelés az iskolai könyvtárban végigkíséri az általános iskola nyolc esztendejét. Az olvasásfejlesztés tantárgyközi feladat, az egész tantestület közös felelőssége, hatékony együttműködést feltételez a pedagógusok között. Közös a cél tanítványaink értő, igényes olvasóvá nevelése. Végző célunk az, hogy a gyermek — sokszor a családi és társadalmi hatások ellenére — örömmel, belső igénytől hajtva olvasson, lehetőség szerint szépirodalmat, mert ez elengedhetetlen a szellemi, lelki, erkölcsi fejlődéséhez.

4.3. Tanórai célkitűzések

- minden tanulóban alakuljon ki pozitív attitűd az olvasás a könyv, és könyvtár iránt,
- olvasóvá nevelés: fedezzék fel a tanulók az olvasás örömét,
- az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés,
- az információs társadalom kihívásaira való felkészítés,
- forráshasználat etikai normáinak elsajátíttatása, következetes alkalmaztatása,
- a források komplex módon történő alkalmazása
- a könyvtárhasználati tudás eszközzellegű beépítése a tanulók tantárgyi képzésébe
- az információs társadalom kívánalmainak megfelelő szemléletű és felkészültségű, a módszereket és a különböző technikákat ismerő és alkalmazni tudó tanulók nevelése.

4.4. Tanórán kívüli foglalkozások

Szükségesek az olvasásnépszerűsítő programok (interaktív író - olvasó találkozók szervezése minden évben a Költészet Napja alkalmából, felolvasások, játékok, versenyek, vetélkedők, foglalkozások, olvasókörök, kiállítások, pályázatok...). Iskolai könyvtárunk csatlakozik a Népmese napja megünnepléséhez egy vetélkedő szervezésével, október az Iskolai könyvtárak nemzetközi hónapja, amikor a könyvtár- és olvasásnépszerűsítés áll a középpontban. Az iskolai könyvtárnak lehetősége van a pedagógus kollégákkal együttműködve akár össziskolai, egymásra épülő olvasásnépszerűsítő programsorozatok

vagy éppen projektek szervezésére, gyermekkönyvtárakkal való együttműködésre is. Minden évben részt veszünk a Kisfaludy Károly Könyvtár által meghirdetett Játékos Könyvtárhasználati versenyen az Országos Könyvtári Héthez kapcsolódóan. A Dr. Kovács Pál Megyei Könyvtár és Közösségi Tér Gyermekkönyvtára által szervezett háromfordulós mesevetélkedőn. A gimnazistákkal városi rendezvényeken veszünk részt, többek között a Zichy Palotában tartott Műhely-esten. Az egész iskolát átszövi a Költészet Napja alkalmából szervezett programsorozat. (versenyek, rendhagyó irodalom óra, közös versmondás az alsó tagozatosoknak.)

Az iskolai könyvtár az olvasóvá nevelés nem hagyományos eszközeként szerepel a közösségi oldalakon, ezzel olyan tanulókat is elérve, akik nem könyvtárba járók, viszont aktív internethasználók.

5. Tehetséggondozás tanórán kívüli lehetőségei az iskolai könyvtárban:

- a könyvtári szakkör,
- versenyeken való részvétel:
  - Bod Péter Országos Könyvtárhasználati verseny
  - Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér könyvtárhasználati versenye
  - Lengyel Alfréd prezentációs verseny
  - egyéb versenyek, (nem könyvtárhasználati) felkészülésének segítése (pl rejtvényfejtők, logikai, prezentációs, történelmi...)
- vers-, mesemondó verseny az alsó tagozat számára,
- versmondó verseny a középiskolásoknak,
- költészet napi versenyek (rajz-, fotó-, versíró)

II. Oktatás

1. Helyi tanterv

A NAT kiemelt fejlesztési feladatként kezeli a tanulás színterét, a könyvtárat, a tanulás tanításával kapcsolatos fejezetében. A könyvtárhasználati ismerete tanításának fejlesztési követelményei az alábbi műveltség területeken jelennek meg:

- Magyar nyelv és irodalom
- Ember és társadalom
- Ember a természetben
- Földünk –környezetünk
- Mozgóképkultúra és médiaismeret
- Informatika

A könyvtár- pedagógiai helyi tanterv rögzíti a célokat, eszközöket, a belépő tevékenységformákat, a tanórai oktatási tevékenységet, a befogadó tárgyakat, s a szaktárgyakba való beépülést, illetve a tanórán kívüli tevékenységeket.

A könyvtárhasználati órák, illetve a könyvtári szakórák közös jellemzője, hogy képesség- és kompetenciafejlesztők, értékközvetítők, gyakorlat orientáltak. Fontos, hogy az óratípusnak megfelelő módszert válasszunk.

2. Könyvtár-pedagógiai tanterv

1. Az alapfokú nevelés-oktatás kezdő szakasza (1–4. évfolyam)

Befogadó tárgy: Magyar nyelv és irodalom

1. évfolyam

Évi óraszám: 2

Belépő tevékenységformák	Tartalom	A továbbhaladás feltételei
Látogatás az iskolai könyvtárban. A könyvtár szolgáltatásai, könyvkölcsönzés. A könyvtárban elvárt viselkedési szabályok tanulása. Mit gyűjt a könyvtár? Olvasási szokások alakítása a könyvtárban. Szavak magyarázata gyer-	- A könyvtár terei, szolgáltatásai. - A könyvkölcsönzés módjai. - A könyvek borítójának értelmezése. - A különböző dokumentumtípusok a könyvtárban. - Gyermeklexikon használata.	Ismerje a könyvtár részeit, elnevezéseit. Tudja a könyvtári szolgáltatás alapjait.

meklexikon használatával.		
---------------------------	--	--

2. évfolyam

Évi óraszám: 4

Belépő tevékenységformák	Tartalom	A továbbhaladás feltételei
<p>A könyvek jellemző adatainak, részeinek megfigyelése (író, cím, kiadó, tartalomjegyzék). Könyvek rendje a könyvtárban: szépirodalmi és ismeretközlő irodalom fogalmának megismertetése. Az olvasóterem és a folyóiratok</p>	<ul style="list-style-type: none"> - A könyvtárhasználat szabályai - A könyv tartalmi és formai elemei - Gyermeklexikon szerkezete, használata -Tájékozódás a gyermeklexikonban betűrend segítségével. 	<p>Megismeri a könyvtár részeit, elnevezéseit. Felismeri a könyv főbb formai és tartalmi elemeit, meg tudja állapítani a könyvkiadó, a kiadás számát, az illusztrátor nevét. Gyermekkönyv témájának megállapítása a cím és az illusztrációk segítségével. Segítséggel keresni tud a gyermeklexikon betűrendjében.</p>

3. évfolyam

Évi óraszám: 4

Belépő tevékenységformák	Tartalom	A továbbhaladás feltételei
<p>A könyvtárban: könyvek keresése a szabadpolcon szerző és cím szerint. Ismeretszerzési technikák tanulása: adatgyűjtés, elrendezés, feljegyzések készítése és felhasználása szóbeli beszámolókhöz. Adatok, információk gyűjtésének, célszerű elrendezésének módjai. Lexikonok, enciklopédiák, szótárak jellemzőik.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Információ gyűjtése lexikonokból, kézikönyvekből, szótárakból. - Egyszerű kutatási feladatok végzése. Az információk felhasználása más összefüggésekben. - Vázlatkészítés irányítással, tanulás, összefoglalás vázlat segítségével. - Az önálló feladatvégzés lépéseinek alapozása 	<p>Eligazodás a könyvtár tereiben és a gyermekkönyvek között. Az ismeretterjesztő és szépirodalom megkülönböztetése. Címszavak keresése a gyermeklexikon és szótár betűrendjében.</p>

4. évfolyam

Évi óraszám: 4

Belépő tevékenységformák	Tartalom	A továbbhaladás feltételei
<ul style="list-style-type: none"> - Az iskolai és gyermek könyvtárról szerzett tapasztalatok összehasonlítása. - Ismerkedés különböző információhordozókkal. 	<ul style="list-style-type: none"> - A lakóhelyi és gyermekkönyvtár, közművelődési könyvtár megismerése. - Adatok, információk gyűjtésének, célszerű elrendezésének módjai. <p>A szótárak szerkezeti jellemzői (betűrend, címszó), a szótárhasználat módja. A lexikon és a szótár egyező és eltérő vonásai.</p> <p>Az információk keresése és kezelése.</p>	<p>Könyvek tartalmi és formai elemeinek (pl. tartalomjegyzék, fűlszöveg,) felhasználása a tartalom megállapításához.</p> <p>Tájékozódás szótárakban, gyermeklexikonokban, segítséggel enciklopédiákban.</p> <p>Gyűjtőmunka a könyvtárban.</p>

Befogadó tárgy: Informatika

Iskolánk helyi tanterve teret ad alsó tagozatban az informatika oktatásra 3-4. évfolyamban. Ez csoportbontásban, egy osztályban két informatikai csoportban valósul meg.

3. évfolyam

Évi óraszám: 2

Belépő tevékenységformák	Tartalom	A továbbhaladás feltételei
A szótárak szerkezeti jellemzői, használata Adatok, információk gyűjtésének, célszerű elrendezésének módja	<ul style="list-style-type: none"> - Eligazodás az iskolai könyvtár tér- és állományszerkezetében. - A könyvtárak alapszolgáltatásainak ismerete, a használat szabályainak betartása. - Információ gyűjtése lexikonokból, kézikönyvekből, szótárakból. - Egyszerű kutatási feladatok végzése. Az információk felhasználása más összefüggésekben. 	<p>Eligazodás a könyvtár tereiben és a gyermekkönyvek között.</p> <p>Az ismeretterjesztő és szépirodalom megkülönböztetése.</p> <p>Címszavak keresése a gyermeklexikon és szótár betűrendjében.</p>

4. évfolyam

Évi óraszám: 2

Belépő tevékenységformák	Tartalom	A továbbhaladás feltételei
Elterjedt dokumentumtípusok, elektronikus források formái, tartalmi jellemzőinek megismerése, megkülönböztetése, használatuk alapjai.	<p>Dokumentumtípusok megkülönböztetése.</p> <p>Szépirodalmi és ismeretterjesztő művek felismerése.</p> <p>Információforrások formái és tartalmi jellemzőinek felismerése. A források azonosító adatainak megállapítása.</p>	<p>Ismerje a könyvtárak alapszolgáltatásait.</p> <p>Ismerje a dokumentumtípusokat. Legyen képes a források azonosító adatainak megállapítására.</p>

2. Az alapfokú nevelés-oktatás záró szakasza 5–8. évfolyam

Általános fejlesztési követelmények

- tudja igénybe venni az iskolai könyvtár szolgáltatásait, és alkalmazza a könyvtárhasználat szabályait és kövesse a könyvtárban való viselkedés normáit.
- a dokumentumtípusok formai és tartalmi sajátosságainak ismeretében legyen képes önálló használatukra. Ismerje az új információhordozókat.
- ismerje a kézikönyvtár szerepét a tájékozódásban, iskolai feladatai megoldásához önállóan válassza ki a megfelelő segédkönyveket. Ismerje a könyvtár online katalógusát, s tudja használni.
- ismerje a szellemi munka technikáját, tudjon feladataihoz forrásokat választani, megadott szempontok alapján belőlük információkat szerezni, szabályosan idézni és a forrásokra hivatkozni.
- a szabadidő tartalmas eltöltésében ismerje fel a könyvtár szerepét és ismerjen meg lakóhelyén más típusú könyvtárat is. Szerezzen tapasztalatokat arról, hogy az új technológiákon alapuló informatikai eszközök kibővítik a hagyományos könyvtári tájékozódás kereteit.

A *könyvtári informatika* fejlesztési területen ebben a szakaszban az alsó tagozaton szerzett iskolai könyvtári és gyermekkönyvtári tapasztalatokra építve a megszerzett tudás rendszerezése és tudatosítása kerül középpontba. A tudás bővítése és a szokásformálás során egyre hangsúlyosabb szerepet kap a könyvtári források és szolgáltatások tanulásban való felhasználása. Cél, hogy a tanuló minden tantárggyal kapcsolatban megismerje a különböző források felhasználási lehetőségeit.

Ezeken az évfolyamokon cél, hogy a tanuló tanári irányítás mellett önállóan tájékozódjon az iskola könyvtárában. Kiemelt szerepet kap a korosztály számára készült nyomtatott és elektronikus ismeretterjesztő művekben való önálló tájékozódás, és a szerzett információk megadott szempontok szerinti felhasználása, a források azonosítása.

5-6. évfolyam

Előzetes tudás: A könyvtári terek, alapszolgáltatások, elterjedtebb dokumentumtípusok jellemzőinek és a könyv bibliográfiai azonosító adatainak ismerete. Betűrendezés.

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:

A könyvtár forrásainak és eszközeinek tanári segítséggel való alkotó és etikus felhasználása a tanulmányi feladatok során.

Ismeretek/fejlesztési követelmények

Könyvtártípusok megkülönböztetése. Az iskolai könyvtár eszköztárának készség szintű használata

Tájékozódás az iskolai könyvtár tér- és állományszerkezetében.

Az iskolai könyvtár eszköztárának készség szintű használata a könyvtári terek funkcióinak és a könyvtári abc ismeretében.

Könyvtárlátogatás a települési könyvtárban.

Könyvtári szolgáltatások

A hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások megismerése.

A könyvtár alapszolgáltatásainak használata.

A könyvtári katalógus funkciójának megértése.

Katalógusrekord (-cédula) adatainak értelmezése.

Információkeresés

Megadott művek keresése a könyvtár szabadpolcos állományában a feliratok és a raktári jelzet segítségével.

Keresőkérdések megfogalmazása tanári segítséggel.

Dokumentumtípusok, kézikönyvek

Hagyományos és nem hagyományos dokumentumok formai, tartalmi, használati jellemzőinek megállapítása; csoportosításuk.

A korosztálynak készült tájékoztató források, segédkönyvek biztos használata.

Forráskiválasztás

A megadott problémának megfelelő nyomtatott és elektronikus források irányított kiválasztása.

A könyvtárhasználati és informatikai alapokra építő információgyűjtést igénylő feladatok.

Bibliográfiai hivatkozás, forrásfelhasználás

A forrásmegjelölés etikai vonatkozásainak megértése.

Saját és mások gondolatainak elkülönítése.

A felhasznált források önálló azonosítása a dokumentumok főbb adatainak (szerző, cím, hely, kiadó, év) megnevezésével.

Kulcsfogalmak/ fogalmak:

Könyvtár, kézikönyvtár, katalógus, hivatkozás, forrás, könyv, időszaki kiadvány, honlap, CD, DVD, lexikon, enciklopédia, szótár, atlasz.

7-8. évfolyam

A *könyvtári informatika* fejlesztési területen az egyre tudatosabb könyvtárhasználóvá nevelés a kiemelt cél. Ehhez járul hozzá az információs problémamegoldás alapvető lépéseinek ismerete, az egyes eszközök, módszerek tanári támogatással történő alkalmazása, továbbá az iskolai könyvtár állományának és szolgáltatásainak önálló használata. Az önálló forráskiválasztást és -használatot, a döntések meghozását támogatja, hogy a tanulók megismerik az egyes könyvtártípusok és szolgáltatásaik jellemzőit, különbségeit, a nyomtatott és elektronikus kézikönyvek, tájékoztató eszközök széles tárházát, azok információs értékét.

A különböző tantárgyi gyűjtőmunkákhoz, projektmunkákhoz kapcsolódó támogatásban, értékelésben hangsúlyos szerepet kapnak az etikai és jogi vonatkozások, a forrásjegyzék készítése és a hivatkozások.

Könyvtári informatika

Előzetes tudás:

Az iskolai könyvtár önálló használata a raktári rend ismeretében. Közkönyvtári tapasztalatok. Könyvtári katalógusok irányított használata. Az önálló műre való hivatkozás alapjainak ismerete.

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:

Az iskolai és lakóhelyi könyvtár alapszolgáltatásainak és a különböző információforrásoknak önálló, alkotó és etikus felhasználása egyszerű tanulmányi feladatok egyéni és csoportos megoldása során.

Ismeretek/fejlesztési követelmények:

Könyvtártípusok, funkcionális terek

Tájékozódás az iskolai könyvtár tér- és állományszerkezetében.

Az összes könyvtártípus jellemzőinek megismerése, összehasonlítása.

A kézikönyvtár összetételének és tájékozódásban betöltött szerepének megismerése.

Nagyobb könyvtárak funkcionális tereinek megismerése.

Önálló eligazodás a települési közkönyvtárban.

A gyermekkönyvtár (-részleg) önálló használata.

Könyvtárlátogatás.

Könyvtári szolgáltatások

Könyvtári szolgáltatások irányított alkalmazása a tanulásban és a tájékozódásban.

A kézikönyvtár önálló használata.

Információkeresés

Hatékony, céltudatos információszerzés.

Keresett téma kifejezése tárgyszóval.

Összetett keresőkérdés megfogalmazása.

Megadott szempontok szerint való keresés az iskolai és a lakóhelyi elektronikus könyvtári katalógusban.

Konkrét feladathoz való irányított forráskeresés katalógus és bibliográfia segítségével.

A forráskeresés és -feldolgozás lépéseinek tudatosítása, irányított alkalmazása.

Dokumentumtípusok, kézikönyvek

Nyomtatott és elektronikus kézikönyvek, közhasznú információforrások és ismeretterjesztő művek típusainak ismerete. Közhasznú adatbázisok használata.

Forráskiválasztás

A feladatnak megfelelő forrástípus önálló kiválasztása.

Információforrások hitelességének vizsgálata, szelektálása.

Többféle forrásra épülő tematikus gyűjtőmunka.

Bibliográfiai hivatkozás, forrásfelhasználás

Bibliográfiai hivatkozás önálló készítése.

Idézés jelölése. A szerzői jogi vonatkozások megértése.

Forrásjegyzék összeállítása.

Kulcsfogalmak/ fogalmak:

Nemzeti könyvtár, szakkönyvtár, elektronikus könyvtár, kézikönyv, szaklexikon, szakkönyv, napilap, folyóirat, bibliográfia, linkgyűjtemény, keresőkérdés, tárgyszó, szerzői jog, információs érték, felhasznált irodalomjegyzék.

A középiskolai nevelés-oktatás: 9–12. évfolyam

Általános fejlesztési követelmények

- A tanuló ismerje meg és *igényelje* a könyvtárak szolgáltatásait. Rendszeres, sokoldalú könyvtári tevékenységével alakuljon ki biztos *használói magatartása*.
- Legyen tisztában a különböző *dokumentumtípusok* (hagyományos és legújabb technológiákon alapuló ismerethordozók), *információs és esztétikai értékével*. Tanulmányaihoz és érdeklődése szerint *tudja szelektálni* és alkotó módon *felhasználni* a különböző információs forrásokat.
- Az adott problémahelyzeteknek megfelelően tudja kiválasztani a megoldást jelentő könyvtári *tájékoztató segédleteket*, s *tudjon azokban információkat keresni*.
- Tudja alkalmazni a *szelektív anyaggyűjtés* teljes műveletsorát, és eredményéről tudjon *forrásjegyzéket* készíteni, *beszámolni*. Munkája közben tegyen eleget a forrásfelhasználással kapcsolatos *etikai követelményeknek*.
- Értse meg a különböző *könyvtártípusoknak* az önművelésben, a felsőfokú tanulmányokban, a szakmai ismeretszerzésben, a közhasznú tájékozódásban betöltött *szerepét* és tudja igénybe venni szolgáltatásai-kat. Ismerje a *korszerű technológiákon* alapuló könyvtári ismerethordozókból, adatbázisokból, számítógépes hálózatokból való információszerzés lehetőségét, módját, használatát.¹³

Előzetes tudás:

Katalógus önálló használata. A települési könyvtár önálló használata. Önálló kézikönyvhasználat. A felhasznált irodalomjegyzék összeállítása segítséggel.

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:

A könyvtári rendszer szolgáltatásai és a különböző információforrások önálló felhasználása tanulmányi és egyéb feladatokhoz.

Ismeretek/fejlesztési követelmények:

Könyvtártípusok, információs intézmények

A könyvtári rendszer szerepének, lehetőségeinek megismerése.

A települési közkönyvtár önálló használata.

---

¹³ Dán Krisztina, Haralyi Ervinné: *Könyvtárhasználati ismeretek a kerettantervben*.
<http://math.uni-pannon.hu/~lipovitsa/inftan/konyvtar.htm> [Letöltés:2017.03.23.]

Könyvtárlátogatás.

Könyvtári szolgáltatások

A könyvtári információs rendszer szolgáltatásainak rendszerezése, felhasználása a tanulásban.

A könyvtárközi kölcsönzés funkciójának megértése.

Könyvtári és közhasznú adatbázisok használati útmutató segítségével való önálló használata.

Rendszeres, a céloknak megfelelő könyvtár- és internethasználat.

Információkeresés

A médiumok, közléstípusok tartalmi megbízhatósága.

Információkeresési stratégiák ismerete.

Önálló információszerzés katalógusokból, adatbázisokból, általános és ismeretterjesztő művekből.

Releváns információk kiválasztása hagyományos és elektronikus információhordozókból.

Az iskolai tananyag elmélyítése és kibővítése önálló könyvtári kutatómunkával.

Dokumentumtípusok, kézikönyvek

A hiteles forrás jellemzőinek ismerete.

Forrástípusok rendszerezése információs értékük szerint.

A talált információk kritikus értékelése.

Időszaki kiadványok önálló használata.

Elektronikus könyvek, digitalizált dokumentumok.

Az egyes tudományterületek alapvető segédkönyvtípusainak ismerete, önálló használata.

Forráskiválasztás

Komplex feladathoz való önálló forráskiválasztás a feladat céljának és a forrás információs értékének figyelembe vételével.

Bibliográfiai hivatkozás, forrásfelhasználás

Bibliográfiai hivatkozás önálló készítése folyóiratcikkekről.

Az interneten megjelent források hivatkozási technikájának megismerése, segítséggel való alkalmazása.

Hivatkozásjegyzék, irodalomjegyzék készítése.

Kulcsfogalmak/ fogalmak

Könyvtári rendszer, múzeum, levéltár, információkeresési stratégia, rejtett bibliográfia, relevancia, kritikus forráshasználat, hivatkozás, plágium, hitelesség, önművelés, egész életen át tartó tanulás.

3. Értékek, célok, feladatok

Célok és feladatok:

- A könyvtárhasználat oktatásának fel kell készítenie a tanulókat az információszerzés kibővülő lehetőségeinek felhasználására, az információk elérésére, kritikus szelekciójára, feldolgozására,.
- Az iskolai és más típusú könyvtárak, könyvtári források, eszközök megismertetésével, valamint a velük végzett tevékenységek gyakoroltásával tudatos és biztos használói magatartás kialakítása a cél.
- A könyvtár „forrásközpontként” történő felhasználásával meg kell alapozni az önműveléshez szükséges képességeket, tanulási technikákat.

Fejlesztési követelmények:

- Legyen képes a különböző formákban megjelenő információt felismerni.
- Tudjon információt különféle formákban megjeleníteni.
- Szerezzen jártasságot az információk különféle formáinak együttes kezelésében.
- A megszerzett információt legyen képes felhasználni.
- Ismeretei önálló kiegészítéséhez szerezzon jártasságot a könyvtárban is.
- Szokjon hozzá az ismeretközlő irodalom, a periodikák, kézikönyvek, elektronikus könyvtárak használatához.
- Igazodjon el a könyvtár tereiben, állományrészeiben, tudja igénybe venni szolgáltatásait. Használja rendszeresen az iskolai könyvtárat.
- Ismerje és alkalmazza a könyvtárhasználat szabályait és kövesse a könyvtárban való viselkedés normáit.
- Iskolai feladatai megoldásához és mindennapi tájékozódásához tudja önállóan kiválasztani és használni a megfelelő segédkönyveket.
- Tudjon különböző szempontok szerint dokumentumokat keresni a könyvtár katalógusaiban, adatbázisaiban.
- Tudjon a dokumentumokból szabályosan idézni, és a forrásokra hivatkozni.
- Az iskolai könyvtár rendszeres igénybevételén túl ismerje meg és használja a lakóhelyi közkönyvtárakat is.

4. Tanórai tevékenységek

Alapvető ismeretek és tevékenységek, feladattípusok

- Az iskolai könyvtár alapos felhasználói ismerete, és eligazodás a közművelődési könyvtárban is.
- A különféle dokumentumtípusok (könyv, időszaki kiadványok, elektronikus dokumentumok) használata.
- Tájékozódás a könyvtár katalógusaiban, számítógépes adatbázisaiban, és a hálózaton.
- Különböző témák önálló feldolgozása nyomtatott, nem hagyományos dokumentumok és digitális források segítségével.
- Adott tananyagrészhöz egyszerűbb bibliográfia készítése.
- Témafigyelés a sajtóban, interneten, tömegkommunikáció csatornáin.
- Új tananyagrészek feldolgozása a könyvtárban, a tantárgy irodalmának (kézikönyvek, segédkönyvek, ismeretközlő művek folyóiratok, audiovizuális és elektronikus ismerethordozók feldolgozásával csoportmunkában.
- A tananyag bizonyos részeinek önálló feldolgozása házi dolgozathoz, írásbeli beszámolóhoz.

4.1. Évfolyamonkénti órakeret

A könyv- és könyvtárhasználati ismeretek tanítása **könyvtárostanári feladat** (pl. könyvtárbemutató, raktári rend, katalógusok, könyvtári tájékoztató eszközök stb.), **szaktanári feladat** (pl. a saját műveltségterület alapvető dokumentumai és tájékoztató eszközeinek megismertetése), amelyet a **könyvtárostanárral közösen, könyvtár alapú szakórán** valósít meg.

Évfolyam:	Magyar nyelv és irodalom	Informatika	Egyéb
I.	2	-	igény szerint
II.	4	-	igény szerint
III.	4	2	igény szerint
IV.	4	2	igény szerint
V.	4	2	igény szerint
VI.	2	2	igény szerint
VII.	2	2	igény szerint
VIII.	2	2	igény szerint
IX.	2	4	igény szerint
X.	2	igény szerint	igény szerint
XI.	igény szerint	igény szerint	igény szerint
XII.	igény szerint	igény szerint	igény szerint

4.2. Kapcsolódás más szaktárgyakhoz – könyvtári szakórák

Alsó tagozaton befogadó tantárgy a magyar nyelv és irodalom, ezen kívül társadalomismeret, hon- és népismeret, természetismeret valamint igény szerint bármelyi műveltségi terület lehet.

5-6. évfolyamon:

Matematika:

- Ismeretek rendszerezése.
- Ismerethordozók használata (pl. matematikai zsebkönyvek, szakkönyvek, ismeretterjesztő könyvek, lexikonok, feladatgyűjtemények, táblázatok, képletgyűjtemények).

Minden tantárgy keretében:

- Ajánlott olvasmányokkal kapcsolatos feladatok.
- Csoportos könyvtárlátogatás, könyvtári óra.
- A forrásfelhasználás jelölése.

Magyar nyelv és irodalom:

- az önálló feladatvégzés egyes lépéseinek elkülönítése és gyakorlása (könyvtárlátogatás, könyvkölcsönzés, gyermeklexikon).
- Írás, szövegalkotás. Rövidebb beszámolók anyagának összegyűjtése, rendezése különböző nyomtatott (lexikonok, kézikönyvek) és elektronikus forrásokból. Anyaggyűjtés vers- és prózamondó versenyekre.
- Ismerkedés különböző információhordozók természetével, kommunikációs funkcióival és kultúrájával. Feladatvégzés könyvekkel, gyermeklapokkal (válogatás, csoportosítás, tematikus tájékozódás).
- Anyaggyűjtés nyomtatott és elektronikus források segítségével.
- A média kifejező eszközei. Az újság tartalmi és formai jellemzése, a nyomtatott és az online felületek összehasonlítása. Sajtóműfajok.
- A nyomtatott és az elektronikus szövegek jellemzői. Szövegek műfaji különbségének érzékelése.
- Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről. Helyesírási kézikönyvek.
- A média különféle funkcióinak felismerése. Adott szöveg fikciós vagy dokumentum-jellegének megfigyelése, felismerése.

Színhátszás: Anyaggyűjtés a drámajátékokhoz nyomtatott és audiovizuális eszközökön.

Történelem, társadalomismert, hon- és népismeret:

- Segédkönyvek, kézikönyvek, atlaszok, lexikonok használata. Prezentációk készítése, anyaggyűjtés a kiselőadásokhoz.
- Tanult események, jelenségek topográfiai helyének megmutatása térképen.
- Információk gyűjtése adott témához segítséggel könyvtárban, médiatárban, múzeumokban.

Természetismeret:

- Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról - információgyűjtés tanári irányítással (földrajzi helyek, térképek keresése, digitális lexikonhasználat).
- Térképajtták. Térkép és földgömb használata.
- Tájékozódás a környezet anyagairól. Válogatás információs anyagokban és gyűjteményekben (könyv és médiatár, kiállítási-múzeumi anyagok).

Vizuális kultúra: tárgyakkal, jelenségekkel, műalkotásokkal kapcsolatos információk gyűjtése.

Technika, életvitel és gyakorlat:

- A tevékenység információforrásainak használata az egyéni tevékenységhez, tervekhez kapcsolódó szöveges, képi, hang alapú információk célzott keresése tapasztalati, valamint nyomtatott és elektronikus forrásokban.

7-8. évfolyam:

Matematika:

- Ismerethordozók használata - könyvek (pl. matematikai zsebkönyvek, szakkönyvek, ismeretterjesztő könyvek, lexikonok, feladatgyűjtemények, táblázatok, képletgyűjtemények).

Technika, életvitel és gyakorlat:

- A tevékenység információforrásainak használata: a tevékenységhez kapcsolódó információszükséglet behatárolása és a tevékenységhez, a probléma megoldásához szükséges komplex tájékozódás.
- A tevékenység információforrásainak használata. A tevékenységekhez szükséges információk kiválasztása és alkalmazása. A különböző eredetű információk szűrése, értékelése, összekapcsolása, érvényességük kiterjesztése.

Fizika; kémia; biológia-egészségtan:

- Információk keresése, könyvtár-, folyóirat- és internethasználat, adatbázisok, szimulációk használata.
- Természettudományi témájú ismeretterjesztő források önálló keresése, követése, értelmezése, az ismeretszerzés eredményeinek bemutatása.

Biológia-egészségtan:

- az élővilág rendszerezésében érvényesülő szempontok bemutatása határozókönyvek alapján.

Magyar nyelv és irodalom:

- Írás, szövegalkotás: rövidebb beszámolók anyagának összegyűjtése, rendezése különböző nyomtatott (lexikonok, kézikönyvek) és elektronikus forrásokból.
- Az önálló feladatvégzés, információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazása. Internetes enciklopédiák és keresőprogramok használata.
- Az önálló feladatvégzés, információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazása: segédkönyvek, szótárak, lexikonok, helyesírási kézikönyvek használata, ismeretlen kifejezések jelentésének megkeresése egynyelvű szótárakban.
- Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről.
- Az információ kritikus befogadásának megalapozása (azonos témáról különböző forrásból származó rövidebb információk összevetése tanári irányítással, csoportosan).
- Források megjelölése.

Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:

- Önálló információgyűjtés adott témához különböző médiumokból.
- A források megbízhatósága.

Földrajz:

- Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról - információgyűjtés internetalapú szolgáltatásokkal (tények, adatok, menetrendek, hírek, idegenforgalmi ajánlatok).

Német nyelv:

- A magasabb óraszám teret ad prezentációk, kiselőadások anyagának gyűjtésére a könyvtárban.

9-12. évfolyam

Osztályfőnöki óra:

- A könyvtár közhasznú tájékozódást segítő szolgáltatásainak bemutatása. A diákok mindennapi ügyes-bajos dolgaival kapcsolatos kérdések, a gyors tájékozódást kívánó tipikus problémahelyzetek megoldásához, a munkaerőpiacon való eligazodáshoz, a munkavállalás jogi és munkaügyi kérdéseiben való tájékozódáshoz meg kell ismertetni velük a könyvtár(ak)ban elérhető dokumentumtípusokat (közlönyök, ifjúsági pályázatfigyelők, versenytájékoztató vállalkozási jogszabályok, felvételi tájékoztatók stb.) és speciális könyvtári szolgáltatásokat (közhasznú tájékoztatás), valamint ezek hozzáférési módját.

Magyar nyelv és irodalom:

- A tanulási képesség fejlesztése, kulturált könyvtárhasználat.
- Könyvtárhasználat.
- Könyvtári információkeresés.
- Az internetes adatgyűjtés technikái, linkek használata.
- Adatkeresés, anyaggyűjtés nyomtatott és elektronikus források segítségével; egynyelvű szótárak, értelmező szótárak; szelekció, értékelés, elrendezés.
- Segédkönyvek, kézikönyvek, szótárak, lexikonok használata, ismeretlen kifejezések jelentésének önálló megkeresése egynyelvű szótárakban.
- Az elektronikus tömegkommunikáció és az irodalom kölcsönhatásának új jelenségei.
- Verbális és nem verbális (hangzó, képi és digitális) információk gyűjtése, szelekciója, rendszerezése, kritikája és felhasználása.
- A források megjelölése, az idézés formai és etikai szabályai, jegyzetek készítése, netikett.

Ének-zene:

- a könyvtár és az internet felhasználása.
- zenei dokumentumok gyűjtése.

Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:

- Ismeretszerzés szaktudományi munkákból.
- Történelmi, társadalomtudományi, filozófiai és etikai kézikönyvek, atlaszok, lexikonok.
- Kérdések megfogalmazása a szerző esetleges elfogultságaira, tájékozottságára, rejtett szándékaira, stb. vonatkozóan.

- Az adott téma tanulmányozásához leginkább megfelelő térkép kiválasztása.
- Különböző szövegek, hanganyagok, filmek, stb. vizsgálata a történelmi hitelesség szempontjából.

Fizika; kémia; biológia-egészségtan:

- Az ismeretszerzés folyamatának és eredményének kritikus értékelése.
- A problémamegoldásra irányuló, hatékony információkeresés.

Vizuális kultúra:

- Tájékozódás valamely Európán kívüli kultúra művészetéről a történelmi, kultúrtörténeti összefüggések figyelembevételével.
- A tömegkommunikáció formái, a tömegkommunikációt és a mediatizált nyilvánosságot jellemző tények, modellek.
- Az audiovizuális szövegek, műsorok előállítását, nyelvi jellemzőit, közvetítését és értelmezését leíró fontosabb fogalmak és alapvető összefüggések.
- Információforrások szűrésének szempontjai.

Technika, életvitel és gyakorlat:

- A személyes pályatervnek, elképzeléseknek, szükségleteknek megfelelő információszerzés.

Matematika:

- Ismerethordozók használata. Könyvek (pl. matematikai zsebkönyvek, szakkönyvek, ismeretterjesztő könyvek, lexikonok, feladatgyűjtemények, táblázatok, képletgyűjtemények).

Földrajz:

- Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról. Információgyűjtés internetalapú szolgáltatásokkal: időjárás-helyzetkép, útvonaltervező, valutaváltó.

4.3. Kimenetei követelmények évfolyamonként

1-2.évfolyam:

- tudja azonosítani a könyvtár tereit és állományrészeit
- ismerje meg a könyvtár használatának módját és a könyvtárban való viselkedés szabályait
- ismerje fel a főbb dokumentumfajták jellemzőit
- legyen képes használni az életkorának megfelelő segédkönyveket
- tudjon tényeket, adatokat kiemelni
- tudjon tartalomról beszámolni
- ismerje fel a könyvtár szerepét a tanulásban és a szabadidős tevékenységben

5-6. évfolyam:

- Legyen képes az iskolai könyvtárban a különböző konkrét tantárgyi feladataihoz a megadott forrásokat megtalálni, és további releváns forrásokat keresni.
- Legyen képes a konkrét nyomtatott és elektronikus forrásokban megkeresni a megoldáshoz szükséges információkat.
- El tudja dönteni, mikor vegye igénybe az iskolai vagy a lakóhelyi könyvtár szolgáltatásait.

7-8. évfolyam:

- Legyen képes a könyvtár és az internet szolgáltatásait igénybe véve önállóan releváns forrásokat találni konkrét tantárgyi feladataihoz.
- Legyen képes a választott forrásokat alkotóan és etikusan felhasználni a feladatmegoldásban.
- Legyen képes alkalmazni a más tárgyakban tanultakat (pl. informatikai eszközök használata, szövegalkotás).
- Legyen képes egyszerű témában az információs problémamegoldás folyamatát önállóan végrehajtani.

9-12. évfolyam:

- Legyen képes bármely, a tanulmányaihoz kapcsolódó feladata során az információs problémamegoldás folyamatát önállóan, alkotóan végrehajtani.

- Legyen tisztában saját információkeresési stratégiáival, tudja azokat tudatosan alkalmazni, legyen képes azt értékelni, tudatosan fejleszteni.

4.4. Az értékelés módja és formái

A tanulók az alsó és felső tagozaton önálló érdemjegyet nem kapnak könyv- és könyvtárhasználatból. A kapott pontok, vagy jegy az adott tantárgyba beszámítható. Nagyon fontos a szöveges értékelés, az elvégzett munka megbeszélése. Az értékelés lehetőleg mindig pozitív: célja a könyvtár és az olvasás megszerettetése.

4.5. A taneszközök meghatározása

Taneszközök, oktatási segédletek

A NAT könyvtárhasználati követelményrendszere a tanítás-tanulás folyamatában a következő eszközök és dokumentumok felhasználását igényli:¹⁴

- Az iskolai könyvtár teljes eszköztára, szolgáltatásai.
- Könyvtári eligazító és információs táblák, demonstrációs eszközök.
- Audiovizuális anyag, számítógépes infrastruktúra (adatbázis, Internet, multimédia).
- Nemzeti alaptanterv
- Az elkészített könyvtár-pedagógiai helyi tanterv.

A pedagógusok és a tanulók által felhasznált taneszközök, tankönyvek:

- Csapodi Csaba: A magyar könyvtártörténet. Budapest, 1987, 541 p.
- Dán Krisztina – Dragon Katalin – Homor Tivadar: *Így működik az iskolai könyvtár*. Módszertani útmutató az iskolai könyvtárak működéséhez és működési dokumentumainak elkészítéséhez. 2. javított, bővített kiadás. Budapest, Fővárosi Pedagógiai Intézet, 1999. 191 p.
- Földényi Krisztina: Könyv- és könyvtárhasználat. Az általános iskolák 1-2. osztályosai számára. Budapest, Dinasztia Tankönyvkiadó, 2002. 60 p.

---

¹⁴ *A könyvtár szerepe az iskola pedagógiai programjában.* <http://ofi.hu/tudastar/konyvtar-szerepe-iskola> (Utolsó letöltés: 2017. 09.11.)

- Földényi Krisztina: Könyv- és könyvtárhasználat. Az általános iskolák 3-4. osztályosai számára. Budapest, Dinasztia Tankönyvkiadó, 2002. 60 p.
- Fülöp Géza: Olvasók, könyvek, könyvtárak. (A kezdetektől 1848/49-ig). Művelődéstörténeti olvasókönyv 10-18 éveseknek. [?], Magyar Médiapedagógiai Műhely, 1993. 108 p.
- Gyermánné Huga Ibolya: *Könyvek és könyvtárak titkai 1-2.*: Könyvtárhasználati ismeretek az 1-2 évfolyam számára. Celldömölk: Apáczai Kiadó, 2013. 63 p.
- Gyermánné Huga Ibolya: *Vár a könyvtár 3-4. évfolyam*: Könyvtárhasználati ismeretek a 3-4. évfolyam számára. Celldömölk: Apáczai Kiadó, 2013. 63 p.
- Homor Tivadar - Mészáros Antal: Az informatika és az ember. Segédkönyv az ismeretszerzés elsajátításához 12-18 éves tanulók részére. Budapest, Gondolat Könyvkiadó, 1994. 222 p.
- Horváth Tibor – Papp István: *Könyvtárosok kézikönyve. 1. kötet.* Alapvetés. Budapest, Osiris Kiadó, 1999. 286 p.
- Horváth Tibor – Papp István: *Könyvtárosok kézikönyve. 2. kötet.* Alapvetés. Budapest, Osiris Kiadó, 2001. 375 p.
- Katsányi Sándor - Könyves-Tóth Lilla: - *Könyvtár Információ - Könyv 2.* Alapfokú információkereső gyakorlatok a könyvtárban 8-12 éveseknek. Budapest, Typotex, 1998. 154 p.
- Katsányi Sándor - Könyves-Tóth Lilla: - *Könyvtár Információ - Könyv 1.* Alapfokú információkereső gyakorlatok a könyvtárban 8-12 éveseknek. Budapest, Typotex, 1998. 272 p.
- Keresztury Dezső: *Híres magyar könyvtárak.* Fényképezte: Gyarmathy László, Budapest, RTV-Minerva, 1982. 33 p.